Kleva 3:75 – Bolagshus nr 1

Sammanställt av Eva-Lott Grafman

Huset

Den lilla Lergöken som är skild från de övriga tre Lergökarna, ligger vid bergväggen längs vägen mot Slävik och har beteckningen Bolagshus nr 1 i Församlingsböckerna i Bro. Kanske var huset det första av de sju små bolagshus som Stenhuggeribolaget bygger i början av 1900-talet, men det är inte det första bolagshus som nämns i församlingsböckerna. Antagligen byggs de sju husen ungefär samtidigt och omnämns i församlingsböckerna i den ordning som prästen registrerat vilka som bodde i husen.

Husets modell är en så kallad korsbyggnad där köket, de två rummen och hallen är placerade runt den uppmurade skorstenen. Det fanns vedspis i köket och nån form av kamin troligen i varje rum. Ytan var 36 kvm med en trappa upp till en oisolerad vind.

Idag är huset tillbyggt med en modern, välisolerad, del som tillkom 2015 efter det att huset blev åretruntbostad.

De som bott i huset

1907 är de första hyresgästerna registrerade i huset (Församlingsbok 1900-1919 sid 272). Det är stenhuggare Johan Rickard Lundin och hans hustru Ottilia Matilda Johansdotter som tillsammans med sina fem små barn (födda mellan 1901 och 1907) flyttade från Brastad till Fågelviken. De bodde kvar i huset fram till 1914 och kom att få tre barn till under tiden, alltså bodde tio personer i den lilla stugan.

Under några år var det sedan flera familjer som hyrde huset kortare eller längre perioder. 1932 flyttade Herman Perlinge med hustru Britta Margareta Katarina och två barn in i huset. Herman kom från Mörrum i Blekinge och familjen bodde i bolagshusen i Ed innan de flyttade till Fågelviken. Hermans bror Gustav Perlinge med familj bodde samtidigt under några år i Bolagshus nr 4.

Från 1935 och framåt delades den lilla stugan mellan familjen Perlinge och stenhuggaren Ivar Lundin Petterson och hans fru Jenny Vilhelmina Aurora och deras son Yngve. Jenny kom från Blekinge men Ivar var född i Bro.

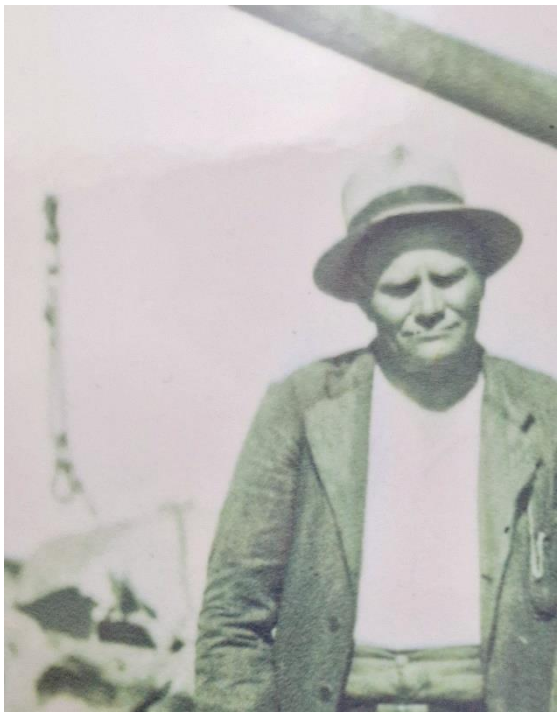

Familjen Perlinge flyttade i januari 1940 till Vänersborg och Ivar och Jenny blev ensamma hyresgäster innan stenhuggare Karl Viktor Edqvist också flyttade in i huset.

Viktor Edqvist var född 1887 i Östra Hindalebyn i Dals-Eds församling men familjen verkar ha bott i Norge för det är noterat i församlingsboken att Viktor är konfirmerad i Norge (Församlingsbok 1932-1951 sid 333). Viktor flyttade till Fågelviken 30/12 1929 och bodde först 11 år som ”inhysing” i de röda arbetarbostäderna, ingång 11 B.

Viktor var mycket engagerad i Folkets Hus och särskilt med teatern men också i nykterhetsorganisationen Ljusbringaren (en del av Verdandi). Ljusbringren deltog i arbetet med att påverka svensk alkoholpolitik.

Flera personer har berättat om hur Edqvist hade ”fritidsgård” för ungdomarna hemma hos sig. I köket kunde man spela spel och i rummet spela och repetera teater. Edqvist bodde kvar i huset fram till sin död 1962. Fotot på Viktor är den del av ett fotografi som finns i Folkets hus.

Efter Edqvist hyrs huset ut som fritidsboende till Alf och Kjerstin Florén. Alf var uppväxt i grannhuset (Bolagshus nr 2) och de fortsatte att hyra av Stenhuggeribolaget fram till början av 1970-talet då de fick friköpa huset.

Lergöken har sedan dess, på olika sätt, funnits inom familjen Florén och fungerade som fritidsboende fram till 2012 då det blev åretruntbostad. I samband med det byggdes först ett fristående förråd/carport i direkt anslutning till huset och 2015 tillkom utbyggnad av själva bostadshuset.

1960-tal

1980-tal

2000-tal

Flygfoto av huset tillsammans med skolan längst upp till vänster, det gula huset var Bolagshus nr 5 och längst ner i högra hörnet skymtar taket på Bolagshus nr 2.

Källor:

Arkiv digital flygfoto 1986
Arkiv digital: Bro socken församlingsbok 1,4 och 7 (1900-1951)
Muntliga berättelser
Per Axenborg: Några hustyper på landsbygden (harnasetsfolketshus.se)
Foton privat